

КАУЗАЛЬНІСТЬ МІГРАЦІЇ І КАПІТАЛІЗАЦІЇ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Ольга Мульська

д. екон. наук, старший дослідник

*ДУ «Інститут регіональних досліджень імені
М.І. Долішнього НАН України» (Україна)*

Високий рівень позитивних міграційних аспірацій у країні, зокрема в Карпатському регіоні України, зумовлений несприятливими соціально-економічними чинниками та нестабільністю суспільно-політичного становища, що підтверджують результати дослідження. За результатами соціологічного дослідження відділу проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього НАН України», проведеного у жовтні 2021 р. – січні 2022 р. щодо визначення впливу зовнішньої міграції молоді на розвиток та капіталізацію людського потенціалу (на прикладі Карпатського регіону України) [1], встановлено, що 23,9 % і 34,4 % опитаних респондентів-молоді ідентифікували свій рівень доходів як найнижчий. Низький рівень оплати праці та відсутність робочих місць, дивергенція України та країн-реципієнтів людських ресурсів щодо розвитку системи заробітної плати і ринку праці, зокрема темпів створення нових високооплачуваних робочих місць, є домінантними чинниками формування позитивних міграційних аспірацій і тригером трудової міграції молоді.

Спостерігається значна диференціація в частці опитаних з помірним рівнем доходів в Україні та за кордоном. Так, в Україні помірний рівень доходів мали 29,2 % респондентів-молоді, а за кордоном – 9,6 %. За результатами опитування незначна частина молодих осіб мали високий і найвищий рівень доходів в Україні (12,0 % і 0,5 % відповідно). Натомість, міграція однозначно поліпшила фінансовий стан молоді, 49,8 % і 39,2 % опитаних ідентифікували свій рівень доходів як високий і найвищий відповідно.

Ідентична ситуація спостерігається з рівнем капіталізації людського потенціалу мігранта у проекції майнового стану. Так, 21,5 % і 32,1 % опитаних вказали, що в Україні рівень їхнього фінансово-майнового стану був найнижчий і низький (шкала оцінювання «1» і «2» відповідно). Помірний рівень майнового стану в Україні мали 32,5 % респондентів. Міграція сприяла зростанню доходів молоді і поліпшенню майнового стану (рис. 1). 40,2 % і 29,7 % опитаної молоді «після» міграції ідентифікували рівень майнового стану як високий і найвищий відповідно (шкала оцінювання 24» і

«5»). Міграційний дохід дав змогу молоді придбати нове житло або зробити ремонт, купити автомобіль чи інші цінні речі.

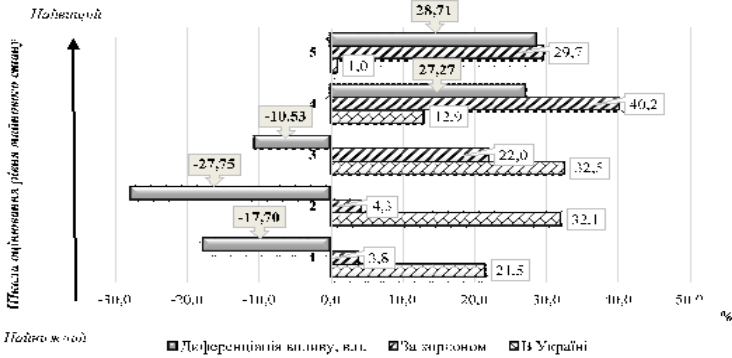

Рис. 1. Рівень капіталізації людського потенціалу мігрантів-молоді: складник «майновий стан» (складено на основі даних [1])

Міграційний капітал є основним чинником розвитку людського потенціалу молоді з міграційним досвідом. Розвиток ринку міграційного капіталу в Україні може сприяти ефективній капіталізації людського потенціалу молоді з міграційним досвідом в Україні і за кордоном, водночас розвитку соціально-економічної системи регіону. Так, міграція сприяла поліпшенню матеріального стану молоді на високому та найвищому рівнях (27,3 в.п. і 28,7 в.п. відповідно).

Ефективність державної і регіональної політик управління міграційною мобільністю молоді залежить від повноти, надійності та компаративності даних, застосування яких позитивно впливає на процес ухвалення рішень органів влади у сфері міграції. Проблема інформаційно-аналітичного й інституційно-організаційного забезпечення моніторингу міграції населення усіх вікових груп, форм і видів міграційної мобільності в Україні загалом і в областях Карпатського регіону залишається актуальною, особливо в період структурних реформ економіки та період війни. Насамперед у регіональному вимірі відсутні бази даних щодо основних структурно-динамічних характеристик і параметрів міграційної мобільності молоді, зокрема потенційних і реальних масштабів, міграційних векторів, соціально-демографічних характеристик молоді-мігрантів, а також обсягів грошових переказів мігрантів у регіональній економіці [2]. Фрагментарність системи моніторингу міграційної мобільності є методичним вакуумом у процесі розроблення програм у сфері рееміграції молоді та висококваліфікованих кадрів,

інтеграції й адаптації мігрантів, а також для оцінювання впливу міграції молоді на людський потенціал регіону та країни. Без повної і своєчасної інформації щодо міграції населення, особливо молоді, унеможлиблюється оцінювання поточного попиту та пропозиції робочої сили на національному й регіональних ринках праці, а також знижується ефективність реалізації соціальних програм і демографічної політики.

Список використаних джерел

1. Біль М. М., Махонюк О. В., Мульска О. П., Бараняк І. Є., Карп'як М. О. Міграційна мобільність молоді: результати соціологічного дослідження та нові виклики аналізу в умовах війни: науково-аналітичне видання. Львів : ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», 2022. 72 с.
2. Мульска О. П. Міграційні процеси & економічне зростання: теорія каузальності та практика ефективного управління : монографія. Львів : Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», 2022. 470 с.